

ת"פ 46044/07/21 - מדינת ישראל נגד דוד מסס

בית המשפט המחוזי מרכז-לוד
ת"פ 46044-07-21 מדינת ישראל נ' מסס

כבוד השופטת מרב גרינברג	בפני
המאשימה	בעניין:
מדינת ישראל	
ע"י ב"כ עוה"ד אורי קרויטנר	
	נגד
דוד מסס	הנאשם
ע"י ב"כ עוה"ד ויקי שמואל	

גזר דין

1. הנאשם הורשע, במסגרת הסדר טיעון, בעובדות כתב אישום מתוקן בעבירות של בקשת שוחד, לפי סעיף 290 בצירוף סעיף 294 לחוק העונשין, תשל"ז-1977 (להלן: "החוק") ורישום כוזב במסמכי תאגיד, לפי סעיף 423 לחוק.

2. כמפורט בחלק הכללי בכתב האישום המתוקן, "הרשות להסמכת מעבדות" היא תאגיד שהוקם על פי חוק הרשות הלאומית להסמכת מעבדות, תשנ"ז-1997 (להלן: "הרשות"). סמכויותיה של הרשות כוללות הסמכה למעבדות בתחומים ובסוגי בדיקות שונים וקביעת דרישות למתן ההסמכה ותנאים לקיומה. "מעבדות איזוטסט החדשה בע"מ" היא תאגיד המספק שירות לציבור בדרך של מתן שירותי בקרת איכות לענף הבנייה והסלילה (להלן: "המעבדה"). בתקופה הרלוונטית לכתב האישום, בין החודשים אוגוסט עד אוקטובר 2018, הייתה המעבדה מוסמכת, מטעם הרשות, לבצע מגוון בדיקות למבנים הנדסיים וחומרי בנייה, ביניהן, "בדיקות לא הורסות" שאינן פוגעות בנבדק או שפגיעתן זניחה, ו"בדיקה סונית" שהיא סוג של בדיקה לא הורסת, בה נעשה שימוש בענף הבנייה. המעבדה ביצעה בין היתר בדיקות סוניות לבדיקת רציפות לכלונסאות שהונחו באתרי בנייה, כנדרש על פי הוראות משרד הבינוי. לאחר הבדיקה, מועבר דו"ח בדיקה למהנדס מוסמך על מנת לאשר את המשך בניית המבנה.

על פי עובדות כתב האישום, בתקופה הרלוונטית הקים משרד הביטחון מתקן טיהור שפכים באתר שבפיקוחו של חיל האוויר, בחצרים. הקמת המתקן התבצעה על ידי חברת הבנייה "שיכון ובינוי". בתקופה זו עבד הנאשם כבודק מטעם המעבדה. אלכס קישין (להלן: "קישין") שימש בתקופה הרלוונטית כבקר בניה באתר מטעם חברה פרטית שנשכרה על ידי "שיכון ובינוי" לשם ביצוע ביקורות בתשתיות הבניה באתר. לאחר יציקת כלל הכלונסאות באתר, הזמין קישין מהמעבדה בדיקת סונית בכלונסאות היציקות.

ביום 23.8.18 הגיע הנאשם לאתר לביצוע הבדיקה. לאחר בדיקת 33 כלונסאות באתר, מתוך 80, הציג הנאשם מצג שווא בפני קישין, כאילו הבדיקה הניבה תוצאה שלילית, וביקש מתת של 4,000 ₪ בתמורה לקביעת כי

הכלונסאות עמדו בביקורת בהצלחה, וזאת במסגרת תפקידו של הנאשם כעובד בתאגיד המספק שירות לציבור. בהמשך לאמור, בכוונה לרמות את קישין, הכין הנאשם דו"ח בדיקה, בו שיפר בכזב את נתוני הבדיקה של חלק מהכלונסאות, באופן שהחריגות בהן תהיינה נמוכות. לאחר מספר ימים, ביום 28.10.18, שלח הנאשם את דו"ח הבדיקה הכוזב לקישין. בפגישה נוספת שנערכה בין השניים, חזר הנאשם על דרישת המתת והבהיר שככל שהתשלום לא יועבר אליו תוך זמן קצוב, יעביר את תוצאות הבדיקה אותן תיאר במצג השווא, כשליליות. לאחר פגישתם הנוספת, ומשסירב קישין לבקשת המתת, תיקן הנאשם את הדו"ח הכוזב לדו"ח הכולל נתוני אמת, אלא שבעקבות האמור, בוצעה בדיקת ההמשך על ידי מעבדה אחרת. במעשיו אלו, ביקש הנאשם שוחד בעד פעולה הקשורה במילוי תפקידו הציבורי, וכן רשם רישום כוזב במסמכי מעבדה בכך ששינה את תוצאות הבדיקה שערך, בכוונה לרמות את מזמין הבדיקה, ולהניע אותו לשלם מתת.

3. ביום 7.12.21 הציגו הצדדים הסדר טיעון דיוני, והנאשם הורשע בעובדות כתב אישום מתוקן. אשר לעונש, הצהירה המאשימה שתעתור לעונש ראוי של שנת מאסר, לצד מאסר על תנאי וקנס מוסכם בסך 15,000 ₪, ההגנה חופשית בטיעוניה. עוד נעתר בית המשפט (כב' השופט טרסי) לבקשת ההגנה, חרף התנגדות המאשימה, להפנות את הנאשם לתסקיר, שיבחן בין היתר, את בקשתו לביטול הרשעתו.

עיקרי תסקירי שירות המבחן

4. על פי התסקיר הראשון (7.9.22) הנאשם, בן 32, נעדר הרשעות קודמות, נשוי ועובד כעוזר מנהל פרויקטים בחברת בנייה. הנאשם סובל מהפרעות קשב וריכוז, פסוריאזיס ודלקת מפרקים ומטופל בקנאביס רפואי. הנאשם סיים 12 שנות לימוד בפנימייה צבאית, שירת שירות צבאי כחייל קרבי. עם שחרורו מהצבא התמכר להימורים ונקלע לחובות לגורמי ממסד ולבני משפחתו. בשנת 2017 טופל בטיפול ייעודי פרטי בתחום ההתמכרויות ומאז לא עוסק בהימורים, כל חובותיו הוסדרו.

אשר לביצוע העבירות, קיבל הנאשם אחריות על מעשיו, ביטא בוושה אך התקשה להתייחס לסיבות לביצוע העבירות. הנאשם שיתף כי ההליך המשפטי הביא לרגרסיה במצבו הנפשי והרפואי, המתבטאת בחרדות ובהתפרצות תסמינים של המחלות מהן סובל. שירות המבחן התרשם מאדם נורמטיבי שמגיל צעיר פיתח נטייה התמכרותית ומרמתית, ונטה להתנהלות חסרת גבולות. עוד התרשמו, שמצוי במקום ראשוני ביחס ליכולתו לערוך התבוננות מעמיקה בדפוסיו אך מגלה מוטיבציה לטיפול ולשיקום. הנאשם ביטא חשש, כי הרשעה תימנע ממנו לעבוד במקצועו כהנדסאי וכי עונש מאסר, אף בעבודות שירות, יפגעו בו בפן התעסוקתי. לאור נכונותו להשתלב בהליך טיפולי הומלץ לערוך ניסיון לשלבו בקבוצת טיפול ולדחות את מועד הדיון.

מהתסקיר השני (25.12.22) עלה ששירות המבחן לא הצליח לשלבו בהליך טיפולי ייעודי, וזאת נוכח רשימת המתנה ארוכה וחריגה. מהפגישות פרטניות עם הנאשם, התרשמו ששרוי במצוקה נפשית גדולה סביב ההליך המשפטי ותוצאותיו הצפויות, ומתקשה להתמודד עימה בכוחות עצמו. לאור זאת, עלה ספק לגבי פניותו הרגשית לשילוב בהליך טיפולי מעמיק וליכולתו להתנהל בוויסות רגשי. הנאשם הופנה לאבחון פסיכיאטרי בקופת החולים, ושולב במקביל בטיפול פרטני בשירות המבחן. נוכח מצבו הנפשי המורכב, נדחה הדיון פעם נוספת לצורך קבלת תסקיר סופי (14.3.23).

בתקופת הדחייה המשיך הנאשם להתמיד בפגישות פרטניות בשירות המבחן במהלך שיתף פעולה תוך פתיחות, רצינות והתמדה. הנאשם הופנה לאבחון פסיכיאטרי, אובחן כסובל מחרדה ודכאון תגובתיים, שהתפתחו כתוצאה מהתמשכות ההליך המשפטי, וזקוק לטיפול מפחית חרדה. הנאשם שולב בטיפול קבוצתי בתחום המרמה, מצוי בשלב ראשוני ומבטא מוטיבציה טיפולית. שירות המבחן העריך, כי הסיכון הנשקף מהנאשם פחת וסיכויי שיקומו טובים, ככל שימשיך בטיפול במסגרתו. על כן בא בהמלצה להטיל עליו צו מבחן, שיכלול גם מעקב אחרי מצבו הנפשי. עוד המליץ להימנע מעונש מאסר שיגדע את הליך שיקומו ויפגע במצבו הנפשי, ולהסתפק בצו של"צ בהיקף נרחב של 400 שעות. אשר לשאלת הרשעתו בדין, סבור כי נוכח גילו הצעיר ומאמציו הכנים לנהל אורח חיים נורמטיבי וכדי לא לפגוע בעיסוקו, יש מקום לביטול הרשעתו.

תמצית הטיעונים לעונש

5. ב"כ המאשימה, עו"ד קרויטנר, עמד בטיעונו על הערכים המוגנים שנפגעו כתוצאה ממעשי הנאשם, והם טוהר המידות של פקידי הציבור, תקינות המנהל הציבורי ואמון הציבור במערכת השלטונית. עוד עמד על חומרת מעשי הנאשם, על כך שיזם את בקשת השוחד ואף חזר עליה, וערך דו"ח בדיקה כוזב כדי להניע את מזמין הבדיקה להיעתר לבקשתו. לדבריו, מדובר באירוע עונשי אחד, המלמד על תכנון ועל נחישותו להוציא את תכניתו אל הפועל. המאשימה לא התעלמה מנתונו הטובים והסתפקה בעתירה מתונה יותר מזו שעליה סוכם בהסדר טיעון, לטענתה מתחם הענישה נע בין 6-18 חודשי מאסר, בהתחשב בנסיבות הנאשם ובחלופי הזמן, ביקשה לגזור עליו מאסר בעבודות שירות ברף מקסימלי. עוד סבורה, שהמלצת שירות המבחן אינה מתיישבת עם טיב מעשי הנאשם והרשעתו בעבירת שוחד.

6. ב"כ הנאשם, עו"ד ויקי שמואל, ביקש לאמץ את המלצת שירות המבחן במלואה. בטיעונו עמד על התנהלות החיובית של הנאשם, על הודאתו הכנה ועל כך ששיתף פעולה בחקירתו, התחרט על מעשיו, ואף העביר למזמין הבדיקה את הדו"ח הכולל את נתוני האמת. עוד הדגיש את השתלבותו בהליך טיפולי ממושך, הפחתה במסוכנותו וחששו הרב מתוצאות ההליך. הסניגור ביקש ליתן משקל נכבד לחלופי הזמן, כחמש שנים ממועד ביצוע העבירה, למצבו הנפשי של הנאשם ולחשש הרב שאם יורשע לא יוכל להמשיך בעיסוקו. עוד הוסיף, שהנאשם עובד כמהנדס בכיר בחברת בניה (הוגשו מסמכים ותלושי שכר), נשוי לשוטרת ומצפה לילדו הראשון. על יסוד כל אלו, סבור שמדובר במקרה חריג ומיוחד המצדיק את סיום ההליך ללא הרשעה.

7. עוד שמעתי את הנאשם ואשתו, אשת הנאשם סיפרה בבכי על המחירים האישיים והמשפחתיים שמשלם בעקבות הסתבכותו. הנאשם בדברו האחרון, הביע חרטה ובושה על מעשיו, ביקש הזדמנות לכפר על טעותו ולתקן את הנזק שגרם.

דין והכרעה

מתחם העונש ההולם

8. על ההליך שבפני חלים עקרונות הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה בהתאם להוראות תיקון 113 לחוק. ע"פ

הוראות אלו, העיקרון המנחה בענישה הינו עקרון ההלימה שפירושו קיומו של יחס הולם בין חומרת מעשה העבירה בנסיבותיו ובמידת אשמו של הנאשם ובין סוג ומידת העונש המוטל עליו. בדרכו של עקרון זה, על בית המשפט לקבוע מתחם עונש הולם למעשה העבירה, תוך שהוא מתחשב בערך החברתי המוגן שנפגע ומידת הפגיעה בו, במדיניות הענישה הנהוגה ובנסיבותיה הקונקרטיות של העבירה. בשלב הבא, לאחר שנקבע מתחם העונש, ובית המשפט לא מצא מקום לחרוג ממנו לקולא או לחומרא, נקבע העונש הראוי תוך התחשבות בנסיבות העושה.

המסגרת הנורמטיבית

9. הנאשם, שעבד בתאגיד שסיפק שירות לציבור, חטא בכך שביקש שוחד בעד פעולה הקשורה במילוי תפקידו הציבורי. הוא לא הסתפק בכך, וביצע פעולות של רישום כוזב בדו"ח שערך, בכוונה לרמות מזמין השירות ולהניעו לשלם לו את המתת שביקש. מעשיו פגעו בערכים המוגנים רבים, ועיקרם, שמירה על אמון הציבור ברשויות הציבוריות, תדמיתן של הרשויות ועובדיהן, טוהר המידות של עובדי הציבור והגנה על תקינות המנהל הציבורי.

אשר לתכלית האיסור הפלילי על מתן שוחד ונטילתו אמר בית המשפט העליון את הדברים הבאים:

"האיסורים הפליליים על מתן שוחד ונטילתו נועדו להבטיח את תקינות התנהלותם של מוסדות השלטון והגופים הציבוריים. תכליתם לבער את נגע השחיתות, ממנה נשקפת סכנה לחברה ולסדרי הממשל. השחיתות במוסדות הציבור מערערת את אמון האזרח בזרועות השלטון ובמערכות הציבוריות, ופוגעת ביציבות החברתית. החומרה המיוחדת המיוחסת לעבירות מתן ונטילה של שוחד משתקפת בעונש המירבי החמור שנקבע להן, וכן ברוחב ובגמישות המאפיינים את הגדרת העבירות". (ע"פ 1224/07 בלדב נ' מדינת ישראל, פסקה 41, 10.2.10)

חומרתה הרבה של תופעת השחיתות הציבורית ומימדיה מקימה את הצורך בהטלת ענישה מחמירה ומרתיעה כנגד מבצעי (ע"פ 5405/21 כהן נ' מדינת ישראל (24.8.22); ע"פ 8618/19 מדינת ישראל נ' מילר (12.7.22); ע"פ 267/13 מדינת ישראל נ' לוי (23.6.13).

נסיבות הקשורות לביצוע העבירה

10. הנאשם עבד, במועד ביצוע העבירות, כבודק במעבדה שהוסמכה ע"י הרשות לספק שירות לציבור בדרך של מתן בדיקות למבנים הנדסיים. הנאשם הוזמן, במסגרת תפקידו ובהתאם לבקשת מזמין הבדיקה, אלכס קישין, בקר בניה שעבר באתר מתקן טיהור שפכים צה"לי, לערוך בדיקה לכלונסאות שנוצקו באתר. לאחר בדיקת חלק מהכלונסאות, הציג הנאשם בפני קישין מצג שווא, לפיו הבדיקה הניבה תוצאה שלילית, וביקש מתת בסכום של 4,000 ₪ כדי לערוך דו"ח הקובע כי הבדיקה עברה בהצלחה, על אף שידע שאינו מוסר נתוני אמת. מספר ימים לאחר מכן, כשכל הנראה הבין שקישין אינו מתכוון להיענות לבקשתו, ערך דו"ח כוזב, בכוונה לרמותו, והעבירו אליו. הנאשם לא הסתפק בכך, ובפגישה נוספת ביניהם חזר על דרישת המתת והזהיר אותו, כי אם התשלום לא יועבר אליו תוך זמן קצוב, יעביר הלאה את תוצאות הבדיקה השיקרויות. תכנית השוחד של הנאשם לא עלתה יפה, וקישין, על רקע האמור, העביר את המשך העבודה למעבדה אחרת.

11. הנאשם פעל בתכנון ובתחכום, והציג לפני מזמין השירות מצג שווא כדי לאלצו לשלם לו עבור ביצוע עבודתו במסגרת תפקידו. הנאשם ביקש את המתת במעמד הבדיקה ובמסגרת פגישתם השנייה, וביצע מספר פעולות כדי לקדם את תשלום השוחד, וביניהם עריכת דו"ח כוזב ושליחתו לקישין. זה, מנגד, לא נעתר לבקשתו וכשהבין שהנאשם לוחץ עליו ומרמה אותו, העביר את הטיפול בבדיקה למעבדה אחרת. אין בעובדה שהמתת לא ניתן כדי להפחית מחומרת מעשיו, עבירת השוחד הושלמה אף אם בקשתו לא נענתה: **"עבירת השוחד איננה תלויה בהשגת היעד, אלא די בנסיעה במסלול"** (ע"פ 4456/14 קלנר נ' מדינת ישראל, פסקה 4(ב) לדבריו של כב' של השופט הנדל (29.12.15); ע"פ 2126/05 ג'רייס נ' מדינת ישראל (26.06.2006)).

12. לאחר ששקלתי את נסיבות מעשיו מצאתי לקבוע כי פגיעתם בערכים המוגנים היא ברף נמוך-בינוני. בהקשר זה נתתי דעתי לכך שהנאשם היה עובד זוט, שהדו"ח הכוזב לא גרם נזק, ושמדובר בכשל נקודתי שלא חזר על עצמו.

מדיניות הענישה הנוהגת

13. לעבירת השוחד פנים רבות, מנעד הענישה בעבירות ממין דא, רחב ותלוי נסיבות. בין היתר יינתן משקל למעמדו, תפקידו ומידת השפעתו של הנאשם, גובה המתת וסוגו, האם הנאשם הוא הנהנה מהשוחד או נלקח עבור מטרה אחרת, התחכום והתכנון שנלווה למעשים, היקפם והנזק שנגרם לאינטרס הציבורי (ע"פ 5829/21 קירשנבאום נ' מדינת ישראל (24.8.22); ע"פ 8619/19 מדינת ישראל נ' מילר (12.7.22); ע"פ 5735/18 גודובסקי נ' מדינת ישראל (9.12.19)).

14. עתירת המאשימה לענישת מאסר בדרך של עבודות שירות מתיישבת עם הפסיקה הנוהגת בנסיבות עבירת שוחד יחידה, שאינה חמורה. כך בע"פ 143/16 מדינת ישראל נ' דורי (10.4.16) הורשע נאשם, ששימש כפקח עירוני, בשתי עבירות של לקיחת שוחד בסכומים לא גדולים, באחד המקרים שולם שוחד בסך 3,000 ₪. נקבע מתחם הנע בין 6-18 חודשי מאסר. בהתחשב בתסקירו החיובי ועברו הנקי, נדון ל-6 חודשי עבודות שירות. ערעור שהגישה המדינה התקבל באופן שבו חלק מהעונש, הומר למאסר ממש; ת"פ (מח' י-ם) 66277-01-18 מדינת ישראל נ' מוחמד (14.7.19) הורשע נאשם, ששימש בתפקיד מפקח במשרד הבריאות, בכך שנטל שוחד בגין בדיקת תברואה שביצע בגן ילדים, נקבע מתחם הנע בין 6 חודשי עבודות שירות ועד 15 חודשים. בהתחשב בהודאתו, עברו הנקי וחלוף 4 שנים מביצוע העבירה, נדון למאסר ממש בן 5 חודשים; בת"פ (מח' מרכז) 575-10-14 מדינת ישראל נ' הרשקוביץ (18.9.16) הורשע נאשם, מפקח בניה מטעם הועדה המקומית לתכנון ובניה, בעבירת לקיחת שוחד בגובה 1,000 דולר. נקבע מתחם ענישה הנע בין 6 חודשי עבודות שירות ל-18 חודשי מאסר בפועל. בהתחשב בגילו (69), הודאתו, עברו הנקי, תסקירו החיובי, חלוף 5 שנים מביצוע העבירה ושיהוי בהגשת כתב האישום, נדון ל-6 חודשי עבודות שירות; בת"פ (מח' י-ם) 51913-06-14 מדינת ישראל נ' עבאסי (5.10.16) הורשע נאשם בעבירה של בקשת שוחד, הנאשם שהוסמך מטעם עיריית ירושלים לבצע מדידות בנכסים, דרש ממתלוננים שהגיע לבצע בדיקה בדירתם מתת בסכום של 10,000 ₪, קיבל לידי סכום חלקי של 2,600 ₪. נקבע מתחם ענישה הנע בין 6-18 חודשי מאסר. בהתחשב בהודאתו, בנזק שנגרם לו מאיבוד משרתו והיעדר עבר פלילי נדון ל-6 חודשי עבודות שירות.

אף במקרים שבהם נדונו נאשמים בריבוי עבירות שוחד, נגזרו עליהם עונשי מאסר לתקופות לא ארוכות, חלקן בעבודות

בע"פ 835/22 אלפיניש נ' מדינת ישראל (20.12.2022) הורשע נאשם בביצוע שתי עבירות של לקיחת שוחד ושלוש עבירות של בקשת שוחד. הנאשם הורשע בכך שאישר, תמורת שוחד, פטור מחובת בידוד, בניגוד להנחיות הקורונה. לר. בית המשפט המחוזי קבע מתחם ענישה הנע בין 8-24 חודשי מאסר, וגזר עונשו בתחיתו. בית המשפט העליון קיבל את הערעור בהתחשב בגילו הצעיר, עברו הנקי ונסיבותיו המשפחתיות והעמיד עונשו על 6 חודשי עבודות שירות;

בע"פ 2963/19 מדינת ישראל נ' אלינסון (16.6.2020) ערעור וערעור שכנגד בגין הרשעת נאשם, מנכ"ל עמותה רשומה בישראל, במסגרת פרשה מסועפת ורבת נאשמים בעבירות של מתן שוחד בסך של כ-350,000 ₪ על רקע קשרים שפיתח עם מפלגת ישראל ביתנו, באמצעות פאינה קירשנבאום, שתפקדה אותה עת כמזכ"לית המפלגה וסגנית שר הפנים. בתום ניהול הוכחות, נקבע מתחם ענישה הנע בין תשעה חודשי מאסר ל-3 שנים, והנאשם נדון ל-9 חודשי עבודות שירות. הערעורים שהוגשו נמחקו.

בע"פ 4840/15 דוד לוי נ' מדינת ישראל (11.12.2016) הורשע הנאשם (נאשם 4 בכתב האישום) בעבירת מתן שוחד בסך 485,000 ₪, צוין כי לא קיבל בסופו של דבר תמורה שכן הפרויקט בגינו ניתן השוחד לא יצא אל הפועל, וכי מעת ביצוע העבירות ועד למתן גזר הדין חלפו 15 שנים. נקבע מתחם ענישה הנע בין 18-36 חודשי מאסר, ובהתחשב בנסיבות ביצוע העבירה ובנסיבותיו האישיות, נגזר דינו למאסר בן 22 חודשים. בית המשפט העליון הקל בעונשו והעמידו על 10 חודשי מאסר;

בת"פ (מח' ב"ש) 39844-06-16 מדינת ישראל נ' אדרי (29.9.2021) הורשע נאשם בארבע עבירות של שוחד במסגרתן קיבל לידיו 53,000 ₪, בעת ששימש בתפקיד קצין אבטחה ורישוי עסקים בעיר אילת והיה אחראי בין היתר על מתן אישורים משטרתיים להפעלת עסקים. הנאשם נטל שוחד מבעלי עסקים אשר היו עמו בקשר בתמורה לפעולות שונות שביצע עבורם במסגרת תפקידו. נקבע מתחם ענישה הנע בין 12-30 חודשי מאסר. בהתחשב בהודאתו ותסקירו החיובי נדון למאסר בן 12 חודשים.

15. לאחר שבחנתי את נסיבות ביצוע העבירה, מדיניות הענישה הנוהגת ומידת הפגיעה בערכים המוגנים, אני קובעת מתחם ענישה שנע בין 5 חודשי מאסר בעבודות שירות ל-18 חודשי מאסר.

עתירת ההגנה לביטול הרשעת הנאשם

16. ההגנה מבקשת לאמץ את המלצת שירות המבחן, לפיה תבוטל הרשעת הנאשם ותוטל עליו ענישה שיקומית של צו מבחן וצו של"צ. כלל נקוט בידינו כי מי שהודה בביצוע עבירה, יורשע בדין, אלא אם מתקיימות בעניינו נסיבות מיוחדות (ע"פ 2777/11 פלונית נ' מדינת ישראל (16.10.12)). המבחן המקובל לעניין אי הרשעה נקבע בע"פ 2083/96 כתב נ' מדינת ישראל נב(3) 337 (1997) (להלן: "הלכת כתב"), לפיו הימנעות מהרשעה אפשרית בהצטבר שני התנאים הבאים גם יחד: הראשון, סוג העבירה המאפשר לוותר בנסיבות על ההרשעה, מבלי לפגוע באופן מהותי בשיקולי ענישה נוספים, והשני, פגיעה חמורה שתסב ההרשעה לנאשם. ברע"פ 3589/14 לוזון נ'

מדינת ישראל (10.6.2014) צוין כי על פי הלכת כתב, הימנעות מהרשעה הוא חריג מצומצם המוצדק רק במקרים חריגים ויוצאי דופן בהם לא מתקיים יחס סביר בין הנזק הצפוי לנאשם מן ההרשעה לבין חומרתה של העבירה.

17. **לאחר שבחנתי את כלל השיקולים, מצאתי לדחות את בקשת ההגנה.** שירות המבחן, כמו גם הסיניגור, התמקדו בעיקר בנתוני החיובים של הנאשם, ובחשש לפגיעה בעתידו התעסוקתי. לא בכדי. הנאשם הורשע בעבירת שוחד בנסיבות שאינן קלות, וסוג העבירה וטיבה אינו מאפשר לבחון את ביטול הרשעתו. הלכה פסוקה, לרבות הלכת כתב הדנה בעבירות דומות, היא כי בעבירות שוחד, יש להעניק מעמד בכורה לאינטרס הציבורי על פני שיקולי ענישה אחרים. למעט במקרים חריגים ביותר, שיקולי הענישה בעבירות הכרוכות בפגיעה קשה בטוהר המידות אינם עולים בקנה אחד עם אי הרשעת הנאשם ועם הצורך להטביע חותם פלילי על מעשיו (ע"פ 4318/20 **מדינת ישראל נ' אלון חסן**, פסקה 25 (18.4.21); ע"פ 3927/16 **מדינת ישראל נ' בר-זיו**, פסקאות 10, 21 (23.2.17)).

18. אשר לתנאי הנוסף- אינני מתעלמת מהחשש האפשרי, כי הרשעתו של הנאשם תפגע בעיסוקו כהנדסאי, וזה אכן קיים (ראו סעיף 18(א)(4) בחוק ההנדסאים והטכנאים המוסמכים, תשע"ג 2012) אך אין בחשש זה לבדו כדי להטות את הכף לטובת ביטול הרשעתו. הנאשם עובד בתפקיד בכיר בחברת בנייה במשך תקופה ממושכת וחזקה על מעבידו, שיעשה ככל שניתן כדי שלא לפגוע בפרנסתו.

19. לכך אוסיף שורה ארוכה של פסקי דין בהם קבע בית המשפט העליון שפגיעה אפשרית בעיסוקו של אדם, אינה מצדיקה, ככלל, ביטול הרשעתו בדין: רע"פ 4148/13 **רובז נ' מדינת ישראל** הדן בעניינו של נאשם שהורשע בעבירת הפרת אמונים בתפקידו כעוזר מנכ"ל משרד התמ"ת; רע"פ 2937/20 **וואלפא נ' מדינת ישראל** (19.5.20) הדן בעניינו של רב עיר שהורשע בעבירת הטרדת עד; רע"פ 1/15 **כצמן נ' מדינת ישראל** (19.1.15) הדן בעניינו של רופא שהורשע בעבירת איומים, על אף עיסוקו והמלצת שירות המבחן; רע"פ 1931/15 **מויססקו נ' מדינת ישראל** (26.3.15) הדן בעניינו של כבאי שהורשע בעבירת חבלה במזיד ברכב.

20. בנסיבות האמורות, ובראשן מדיניות הענישה הנהוגה בעבירת השוחד, לא שוכנעתי כי מדובר במקרה יוצא דופן וחריג המאפשר הימנעות מהרשעה.

האם יש מקום לחריגה לקולה ממתחם הענישה מטעמי שיקום?

21. אין מחלוקת כי מכלול נסיבות הנאשם מצדיק את מיקום עונשו ברף התחתון של מתחם הענישה שנקבע, ולכך גם עותרת המאשימה. אלא שבעניינו, יש להמשיך ולבחון האם יש מקום, לחריגה לקולה ממתחם הענישה מטעמי שיקום. סעיף 40ד'(א) לחוק העונשין מורנו כך: "**קבע בית המשפט את מתחם העונש ההולם בהתאם לעיקרון המנחה ומצא כי הנאשם השתקם או כי יש סיכוי של ממש שישתקם, רשאי הוא לחרוג ממתחם העונש ההולם ולקבוע את עונשו של הנאשם לפי שיקולי שיקומו, וכן להורות על נקיטת אמצעי שיקומי כלפי הנאשם, לרבות העמדתו במבחן לפי סעיפים 82 או 86 או לפי**

פקודת המבחן [נוסח חדש], התשכ"ט-1969"

22. התשובה לשאלה אילו מן המקרים ייחשבו מקרי שיקום כמשמעותו בסעיף 40ד' לחוק ואילו לאו מורכבת ותלויה במספר פרמטרים, בין היתר חומרת העבירה, נסיבות הנאשם, טיבו של הליך השיקום והסיכון להישנות עבירות. לשון סעיף 40ד' לחוק מלמדת, כי לעיתים כאשר "נאשם השתקם" או כי "יש סיכוי של ממש שישתקם", עשויים שיקולי השיקום לגבור על שיקולי ההרתעה והגמול (ראו רע"פ 7572/12 הזייל נ' מדינת ישראל (23.10.2012)) הפסיקה קבעה בהקשר זה, כי ניתן להתחשב, בין היתר, בשיקולים כגון המוטיבציה שהביע האדם המורשע להשתקם; הליכי גמילה מהתמכרות; הצלחה בהשתלבות בהליכים טיפוליים; שינוי בהתנהגות ובדרך החשיבה של האדם שהורשע; הבעת חרטה כנה והפגנת אמפתיה כלפי נפגע העבירה (ראו: ע"פ 6637/17 קרנדל נ' מ"י (18.04.2018); ע"פ 3613/17 זייבלד נ' מ"י (17.01.2019)), כשלתסקיר שירות המבחן מעמד משמעותי ביותר, אם כי כמובן שאינו מחייב את בית המשפט.

23. **יישומן של הלכות אלה על המקרה שלפני מוביל לטעמי אל המסקנה כי ראוי לחריגה לקולא מטעמי שיקום.** הנאשם כאמור, צעיר, ללא עבר פלילי, התרשמתי שמעשיו בתיק זה אינם מאפיינים את אורח חייו ודפוסי התנהלותו, ניכר ששילם בגינם מחירים כבדים. הוא פוטר מעבודתו, סבל ממצוקה נפשית שהתבטאה בחרדות ובהתפרצות מחלות שונות מהן סובל. במשך תקופה לא הצליח שירות המבחן לקדם את הטיפול בו נוכח מצבו הנפשי המורכב. הנאשם הופנה לאבחון פסיכיאטרי, אובחן כסובל מחרדה ודכאון תגובתיים, שהתפתחו כתוצאה מהתמשכות ההליך המשפטי, ונטל טיפול תרופתי מפחית חרדה.

24. במהלך הזמן הרב שחלף מאז ביצע את העבירה, למד הנאשם לימודי הנדסאי ועובד בתפקיד בכיר בחברת בנייה. חששו מתוצאות ההליך מובן, וניכר בו וברעיותו גם בעת שהעידו לעונש. במהלך תקופה ארוכה מצוי הנאשם בטיפול שירות מבחן, עקב עיכוב בשילובו בקבוצה טיפולית ייעודית לעברייני מרמה, כלל הליך הטיפול בעיקר שיחות פרטניות. לפני מספר חודשים החל בטיפול קבוצתי, ומגלה פתיחות ורצינות. שירות המבחן התרשם שחלה הפחתה במסוכנותו, מנכונותו להמשיך בהליכי הטיפול ומסיכויי שיקום גבוהים.

25. לאחר שבחנתי את כלל השיקולים, ונתתי דעתי גם לכך שברגיל, משקלם של שיקולי השיקום עבירות שוחד, מוגבל (עניין בר זיו, פסקה 21), מצאתי לקבוע, כי מדובר בנאשם המצוי בהליך שיקומי משמעותי, בעל סיכויי שיקום גבוהים ויש בכל אלו כדי להוות בסיס נאות לסטייה מרף הענישה שנקבע מכח סעיף 40ד(א) לחוק. עוד יינתן משקל נכבד לעצם הרשעתו ולסיכונים הכרוכים בה.

26. אשר על כן, מצאתי להסתפק בענישה שיקומית בדמות צו מבחן וצו של"צ בהיקף מתון מעט מזה שעליו הומלץ, לצד מאסר על תנאי וקנס. הנאשם מוזהר בחובת שיתוף פעולה עם שירות המבחן וגורמי בריאות הנפש.

27. **לאור האמור לעיל אני גוזרת על הנאשם את העונשים הבאים:**

- א. 5 חודשי מאסר על תנאי, לבל יעבור הנאשם במשך שנה מהיום עבירות על פי סימן ה' בפרק ט' לחוק העונשין.
- ב. **צו של"צ בהיקף 300 שעות**. שירות המבחן יגיש תוכנית של"צ מפורטת עד ליום 29.5.23.
- ג. קנס בסך 15,000 ₪ או 75 ימי מאסר תמורתו. הקנס ישולם בחמישה תשלומים שווים ורצופים החל מיום 1.7.23.
- ד. צו מבחן לתקופה של 12 חודשים החל מהיום. הנאשם מוזהר בחובת שיתוף פעולה וכי אם לא יעשה כן, ניתן יהיה לבטל את הצו ולגזור עליו עונש אחר תחתי.

עותק יועבר לשירות המבחן.

זכות ערעור לבית המשפט העליון תוך 45 יום

ניתן היום, י"ז אייר תשפ"ג, 08 מאי 2023, במעמד הצדדים.